

Kirjojokikorento

Grön flodtrollslända
Ophiogomphus cecilia

Uhanalaisuusluokka (IUCN): elinvoimainen (LC)

Rauhoitettu (LSA 1066/2023)

EU:n lajikoodi: 1037

Luontodirektiivin laji (liitteet II ja IV)

BOR suojelutaso suotuisa, vakaa

Luonnehdinta

Kirjojokikorento on Suomen kolmesta jokikorentolajista suurin ja värikkäin. Sen takaruumiin pituus on 36–40 mm, ja takasiiven pituus 30–35 mm. Siipitiplät ovat mustat, ja rei-det keltaiset. Suurempi koko sekä keskiruumiin vihreät kirjailut erottavat kirjojokikorennen muista jokikorennosta (Gomphidae), joilla kirjailut ovat keltamustat. Kuten muillakin jokikorennolla kirjojokikorennen silmät ovat erillään, eivätkä kosketa toisiaan pääläella.

Elinympäristö ja levinneisyys

Suomessa kirjojokikorennen levinneisyys painottuu itään. Laji on runsain Kaakkois- ja Keski-Suomessa, pohjoisim-pina havaintoina lajia on tavattu muun muassa Pellossa, Rovaniemellä ja Kuusamon Oulankajoella. Lajia ei ole löydetty lainkaan Kainuussa tai Etelä-Pohjanmaalla. Lajin esiintyminen Suomessa on paikoittaista ja laikuittaista sopivien elinympäristöjen puutteen takia. Kirjojokikorento viihtyy purojen ja pienten jokien virtapaikoissa, missä laji on melko runsaslukuinen ja näkyvä. Aikuiset korennot lentelevät joen yllä ja laskeutuvat välillä rantakasveille tai kiville. Kirjojokikorennen voi havaita yllättävän kaukanakin vesistöistä. Toukka elää rantapenkassa sekä sora- ja hiekkapohjilla osittain pohjaan kaivautuneena. Kirjojokikorennen lentokausi on kesäkuusta syyskuuhun.

Nykytila ja uhkatekijät

Kirjojokikorento on harvinainen ja melko vähälukuinen laji. Merkittävimpiä uhkia lajille on ollut sen elinympäristöjen tuhoutuminen erilaisten vesirakennustöiden vuoksi, joita ovat muun muassa saha- ja myllypatojen rakentaminen, vesien säännöstely, ruoppaukset ja perkaukset. Kirjojokikorento näyttää selvinneen kuitenkin kohtalaisen hyvin virtavesiluonnon menneistä myllerryksistä. Nykyään kirjojokikorennen lisääntymispaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Vesilaki kieltää pienten luonnontilaisten purojen ja jatkuvavetisten norojen luonnontilan muuttamisen. Näiden virtaavien pienvesien välittömät lähiympäristöt on säilytettävä metsälain nojalla. Niinpä lajilla ei ole välittömiä uhkatekijöitä.

Hoitosuositukset

Kirjojokikorento saattaa hyötyä uittoa varten perattujen virtavesialueiden kunnostuksesta, jolloin vesiin lisätään soraikkoa, erikokoisia kiviä ja lohkareita. Ennen kuin kirjojokikorennen elinympäristössä ryhdytään virtavesien kalataloudellisiin kunnostuksiin, tulee tehdä perusteelliset selvitykset toimenpiteiden vaikutuksista. Lajin kannalta merkittävillä pikkupuroilla elinympäristöä muuttaviin kunnostuksiin tai kalanistutuksiin ei tulisi ryhtyä.

Lähteet

- Ilmonen, J., Ryttyäri, T. & Alanen, A. (toim.). 2001. Luontodirektiivin kasvit ja selkärangattomat eläimet – Suomen Natura 2000 -ehdotuksen luonnontieteellinen arviointi. Suomen ympäristökeskus, Helsinki. Suomen ympäristö 510. 177 s.
- Karjalainen, S. 2010. Suomen sudenkorennot. Tammi, Helsinki. 239 s.
- Korkeamäki, E. & Jokinen, S. 2001. Kaakkois-Suomen uhanalaiset ja harvinaiset sudenkorennot – elinympäristöt ja suojelu. Kaakkois-Suomen ympäristökeskus. Alueelliset ympäristöjulkaisut 217. 29 s.
- Nieminen, M. & Ahola, A. (toim.) 2017. Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien (pl. lepakot) esittelyt. Suomen Ympäristö 1. Ympäristöministeriö. 278 s <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-11-4638-1>
- Sudenkorento.fi. Suomen Sudenkorentoseuran verkkosivut. <http://www.sudenkorento.fi/kwiki/Kirjojokikorento>

Kuva: Olli Pihlajamaa, CC-BY-NC-4.0